Lieta Nr.A420241416
(A02414-16/23)

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2016.gada 6.decembrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Rudīte Migla,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. D/ pieteikuma daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirts trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statuss un izsniegta atbilstoša izziņa.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs 2015.gada 2.novembrī un 2015.gada 17.decembrī vērsās Rīgas Sociālajā dienestā (turpmāk arī – sociālais dienests) ar iesniegumiem pieņemt reālajam eksistences līmenim atbilstošu lēmumu un atsūtīt statusu apliecinošu izziņu.
Ar sociālā dienesta 2016.gada 15.aprīļa lēmumu Nr.RSD-16-5646-ap (turpmāk – sākotnējais lēmums) atteikts piešķirt pieteicēja reālajam eksistences līmenim atbilstošu sociālo statusu un atteikts izsniegt statusu apliecinošu izziņu.

[2] Pieteicējs sākotnējo lēmumu apstrīdēja Rīgas domes Labklājības departamentā (turpmāk arī – atbildētājs vai departaments).
Ar departamenta 2016.gada 24.maija lēmumu Nr.DL-16-2015-ap sākotnējais lēmums atstāts negrozīts.

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2016.gada 27.jūnijā saņemts pieteicēja pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirts trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statuss un izsniegta atbilstoša izziņa.
Pieteikumā pieteicējs norāda, ka tā ieskatā sociālais dienests un departaments ir atteikušies tā iesniegtos dokumentus izskatīt pēc būtības (tajā skaitā medicīniskās aprūpes čekus), kā arī paplašinājuši Ministru kabineta 2010.gada 30.marta noteikumu Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu" (turpmāk – noteikumi Nr.299) 5.punktu. Tāpat Rīgas Sociālais dienests un atbildētājs mēģinājis ietekmēt pieteicēju izmainīt tā 2015.gada 2.novembrī un 17.decembrī iesniegtajos dokumentos norādītās ziņas, nenorādot, kādas ziņas ir nepieciešams izslēgt no minētajiem dokumentiem un ar kādām konkrētām ziņām jāizmaina nevēlamās.

[4] Administratīvajā rajona tiesā saņemtajā paskaidrojumā atbildētājs pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt. Paskaidrojumā norādīti turpmāk minētie argumenti.
[4.1] Atbildētājs atsaucas uz Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 5.panta pirmo daļu, likuma „Par sociālo drošību" 27.pantu un 32.panta pirmo daļu, noteikumu Nr.299 5., 6., 7., 13. un 20.punktu un Rīgas domes 2013.gada 15.janvāra saistošo noteikumu Nr.202 „Par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu vai maznodrošinātu un sociālajiem pabalstiem Rīgas pilsētas pašvaldībā" (turpmāk – saistošie noteikumi Nr.202) 6.-9.punktu un vērš uzmanību, ka minētajos normatīvajos aktos noteikta precīza kārtība, kura paredz patiesas deklarācijas un finanšu stāvokli pamatojošu dokumentu iesniegšanu, kā rezultātā šāda prasība nav uzskatāma par formālu.
[4.2] Atbildētājs norāda, ka pieteicējs sociālajā dienestā ir iesniedzis pašrocīgi aizpildītu iztikas līdzekļu deklarāciju (turpmāk – deklarācija), kurā bija norādīti ienākumi, kas neatbilda sociālā dienesta esošajai informācijai un normatīvo aktu prasībām. Pēc vairākiem aicinājumiem pieteicējs nav ieradies sociālajā dienestā, lai parakstītu juridiski korektu un sociālā dienesta datiem atbilstošu deklarāciju vai precizētu informāciju un iesniegtu nepieciešamos dokumentus.
Ņemot vērā minēto, pieteicēja juridiski korektā deklarācija nav ieguvusi juridisko spēku, savukārt pieteicēja iesniegtā deklarācija ir prettiesiska, kuru sociālais dienests nebija tiesīgs izmantot par pamatu pieteicēja vidējo ienākumu aprēķināšanai, atbilstoša statusa piešķiršanai u.c.. Atbilstoši minētajam sociālajam dienestam nebija pamata vērtēt pieteicēja patieso materiālo situāciju.
[4.3] Atbildētājs vērš uzmanību, ka, lai personai rastos tiesības uz kādu labumu, ko tā prasa no iestādes, tai ir jārēķinās ar to, ka publiski tiesisko attiecību nodibināšanai tiesību normas var uzlikt personai konkrētus pienākumus, kuru izpildīšana ir obligāta. Atsaucas uz Augstākās tiesas 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA?118/2007 10.punktu.

[5] Pieteicējs iesniedzis iebildumus par atbildētāja paskaidrojumu *(lietas 51.lapa)*.

[6] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1]panta pirmo un ceturto daļu pirmās instances tiesā administratīvās lietas izskatīšana notiek

rakstveida procesā, izņemot, ja lietas izskatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē lūdzis pieteicējs. Ņemot vērā, ka pieteicējs šādu lūgumu tiesai nav izteicis, tiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, atzīst, ka pieteikums ir noraidāms turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

[8] Kā izriet no lietas materiāliem, strīds ir par to, vai sociālais dienests pamatoti ir atteicies piešķirt pieteicējam trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statusu un izsniegt atbilstošu izziņu, pamatojoties uz to, ka pieteicēja deklarācijā norādītā informācija nesakrīt ar sociālā dienesta rīcībā esošo informāciju un pieteicējs nav reaģējis uz sociālā dienesta aicinājumiem ierasties iestādē un precizēt informāciju saistībā ar minētajām neatbilstībām.

[9] Lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies, proti, jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Ja tiesa norāda uz kādu obligātu apstākli, kuram būtu jābūt, bet kurš konkrētajā gadījumā nav iestājies, tiesa var noraidīt prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, arī neanalizējot, vai ir iestājušies pārējie tiesību normā minētie apstākļi *(sk. Augstākās tiesas 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118/2007 10.punktu)*.

[10] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 4.panta pirmā daļa noteic, ka sociālos pakalpojumus sniedz, tikai pamatojoties uz sociālā darba speciālista veiktu personas individuālo vajadzību un resursu novērtējumu. Savukārt minētā likuma 7.panta 1. un 2.punkts paredz, ka klientam ir pienākums aktīvi iesaistīties savas problēmas risināšanā, pildot līdzdarbības pienākumus, un sniegt ziņas par sevi.

Noteikumi Nr.299 nosaka ienākumu un materiālā stāvokļa līmeni, kuru nepārsniedzot ģimene, kas sastāv no laulātajiem, personām, kurām ir kopēji izdevumi par uzturu un kuras mitinās vienā mājoklī, vai atsevišķi dzīvojoša persona (turpmāk – ģimene (persona)) tiek atzīta par trūcīgu, kā arī kārtību, kādā novērtējami ģimenes (personas) ienākumi un materiālais stāvoklis (noteikumu Nr.299 1.punkts).

No saistošo noteikumu Nr.202 13.punkta izriet, ka ģimenes (personas) ienākumi un materiālie resursi ģimenes (personas) atzīšanai par maznodrošinātu tiek izvērtēti atbilstoši noteikumu Nr.299 prasībām un saskaņā ar saistošo noteikumu Nr.202 12.punktā noteikto.

Atbilstoši noteikumu Nr.299 5.punktam, lai novērtētu ienākumus un materiālo stāvokli, iesniedzējs aizpilda un iesniedz pašvaldības sociālajā dienestā iztikas līdzekļu deklarāciju (1.pielikums) (turpmāk – deklarācija), kā arī iesniedz izziņas vai sniedz ziņas par šo noteikumu 13. un 13.[1] punktā minētajiem ienākumiem, ja nepieciešamā informācija nav pašvaldības un valsts datu reģistros. Minēto noteikumu 6.punkts noteic, ka deklarāciju paraksta iesniedzējs, apliecinot deklarācijā norādīto ziņu patiesumu. Šo pašu noteikumu 7.punkts paredz, ka pašvaldības sociālais dienests pārbauda deklarācijā sniegtās ziņas, izmantojot pašvaldības un valsts datu reģistros pieejamās ziņas par ģimeni (personu) vai pieprasot ziņas no valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī privātpersonām, ja nepieciešams, pieprasot arī ziņas apliecinošus dokumentus un apsekojot ģimeni (personu) dzīvesvietā (2.pielikums).

Saskaņā ar noteikumu Nr.299 13.punktu deklarācijā ir jānorāda ienākumi par pēdējiem pilniem trim kalendāra mēnešiem no algota darba, valsts sociālās apdrošināšanas pabalstiem, atlīdzības un pensijas, valsts sociāliem pabalstiem, kompensācijām un uzturlīdzekļiem, kā arī citi ienākumi.

No minētajām tiesību normām izriet, ka personai, kura vēlas, lai to atzītu par trūcīgu vai maznodrošinātu, ir jāaizpilda deklarācija, norādot tajā prasītās ziņas (noteikumu Nr.299 1.pielikums), deklarācija jāparaksta un jāiesniedz pašvaldības sociālajam dienestam. Savukārt sociālais dienests deklarācijā norādīto ziņu patiesumu pārbauda atbilstoši tā rīcībā esošajai informācijai un pieejamajiem resursiem.

Ja ģimene (persona) atbilst trūcīgas ģimenes (personas) statusam, pašvaldības sociālais dienests izsniedz rakstisku izziņu par atbilstību trūcīgas ģimenes (personas) statusam (3.pielikums) (noteikumu Nr.299 9.punkts).

[11] No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs ar 2015.gada 2.novembra iesniegumu ir vērsies sociālajā dienestā ar lūgumu pieņemt reālajam eksistences līmenim atbilstošu lēmumu un kopā ar personas statusa apliecinošu izziņu nosūtīt uz norādīto adresi (*lietas 8.lapa*). Iesniegumam pievienota pašrocīgi aizpildīta deklarācija, kur ailē „vidējie ienākumi mēnesī" norādīti 58,64 EUR (*lietas 9.lapa*).

Ar 2015.gada 17.decembra iesniegumu pieteicējs atkārtoti vērsies sociālajā dienestā ar lūgumu izvērtēt, sagatavot un atsūtīt pieteicēja ienākuma – pensijas daļas atlikuma (sakarā ar medicīnisko aprūpi) atbilstību reālam eksistences līmenim Latvijā (*lietas 12.lapa*). Iesniegumam pievienota pašrocīgi aizpildīta deklarācija, kur ailē „vidējie ienākumi mēnesī" norādīti 59,53 EUR (*lietas 13.lapa*).

Pārbaudot pieteicēja norādīto informāciju par ienākumiem, sociālais dienests konstatēja, ka tie neatbilst Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras izmaksātai vecuma pensijai un piemaksai pie pensijas un ar 2015.gada 12.novembra vēstuli Nr.RSD-15-13411-ap aicināja pieteicēju ierasties pie sociālā darbinieka, līdz ņemot Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras izziņu par ienākumiem par pēdējiem trīs mēnešiem, lai aizpildītu korektu deklarāciju (*lietas 46., 47.lapa)*.

Ar sociālā dienesta 2015.gada 30.novembra vēstuli Nr.RSD-15-14300-ap pieteicējs informēts, ka pieņemt lēmumu nav iespējams, jo pieteicējs sociālā dienestā nav ieradies un nav deklarējis ienākumus par pēdējiem trim mēnešiem (*lietas 44.lapa*).

Savukārt ar sociālā dienesta 2015.gada 29.decembra vēstuli Nr.RSD?15?15662?ap pieteicēja 2016.gada 17.decembra iesniegums atstāts bez izskatīšanas, ņemot vērā, ka atbilde uz iesniegumu ir sniegta iepriekš, proti, pieteicējs nav ieradies pie sociālā darbinieka, kā arī nav iesniedzis korektu deklarāciju (*lietas 43.lapa*).

No minētā secināms, ka, pārbaudot pieteicēja 2015.gada 2.novembrī un 2015.gada 17.decembrī norādīto ziņu patiesumu, sociālais dienests konstatējis, ka tā neatbilst sociālā dienesta rīcībā esošajiem datiem, un vismaz divas reizes par šādu faktu ir rakstiski informējis pieteicēju, kā arī aicinājis to ierasties iestādē, lai tiktu sagatavota korekta, normatīvajiem aktiem atbilstoša deklarācija. Pieteicējs iestādē nav ieradies.

[12] Saskaņā ar likuma „Par sociālo drošību" 27.pantu persona, kura vēlas saņemt vai saņem sociālos pakalpojumus, pēc sociālo pakalpojumu sniedzēja pieprasījuma jāierodas personiski, lai apspriestu pieprasījumu vai veiktu pasākumus, kas nepieciešami lēmuma pieņemšanai par pakalpojumu sniegšanu.

Tāpat personas pienākums ir sadarboties ar iestādi, lai tā varētu pārliecināties, ka persona deklarācijā norādījusi precīzu un korektu informāciju. Korektas deklarācijas iesniegšana ir neatņemama prasība, lai persona varētu pretendēt uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu – trūcīgas vai maznodrošinātas personas statusa piešķiršanu.

Kā jau tika norādīts, 2015.gada 2.novembra un 2015.gada 17.decembra deklarācijā pieteicējs vidējos ienākumus mēnesī norādījis 58,64 EUR un 59,53 EUR apmērā.

Savukārt atbilstoši Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras ziņām pieteicēja ikmēneša ienākumi no 2015.gada maija mēneša līdz 2015.gada septembra mēnesim (ieskaitot) bijuši 187,08 EUR, bet no 2015.gada oktobra mēneša līdz 2015.gada decembra mēnesim (ieskaitot) bijuši 189,75 EUR apmērā (*lietas 28.lapa*).

Līdz ar to konstatējams, ka pieteicēja deklarācijās norādītās summas ailē „vidējie ienākumi mēnesī" neatbilst Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras rīcībā esošajai informācijai par pieteicējam izmaksātajām summām, deklarācija nav korekti aizpildīta, un pieteicējs ir atteicies sadarboties ar sociālo dienestu, neierodoties pēc tā uzaicinājuma.

[13] Tiesa uzskata par nepamatotu pieteicēja iebildumu, ka atbildētājs nav vērtējis pieteicēja iesniegtos čekus (*lietas 51.lapa*). No pieteicēja deklarācijām izriet, ka pieteicējs deklarācijās norādījis ieņēmumu un izdevumu par saņemtajiem zobārstniecības pakalpojumiem starpību par pēdējiem trim mēnešiem.

Noteikumu Nr.299 13.1.punkts un tā apakšpunkti noteic, ka iztikas līdzekļu deklarācijā norāda šādus ģimenes (personas) ienākumus par pēdējiem pilniem trim kalendāra mēnešiem:

1) ienākumi no algota darba;

2) valsts sociālās apdrošināšanas pabalsti, atlīdzības un pensijas (ieskaitot piemaksu pie pensijas), valsts sociālie pabalsti, stipendijas, kompensācijas, uzturlīdzekļi;

3) atsevišķi dzīvojoša laulātā vai bērna vecāka sniegtais materiālais atbalsts;

4) citi ienākumi, izņemot šo noteikumu 14.punktā minētos.

Ņemot vērā minēto tiesību normu un to, ka pati aile "vidējie mēneša ienākumi" deklarācijā norāda, ka tajā norādāmi un pēcāk arī vērtējami tikai ienākumi, šajā ailē netiek ierakstīts pašas personas veikto aprēķinu par ieņēmumiem un izdevumiem rezultāts.

Papildus tiesa vērš uzmanību, ka iesnieguma par reālajam eksistences līmenim atbilstoša statusa piešķiršanu ietvaros netiek skatīts jautājums par pieteicēja izdevumiem par zobārstniecības pakalpojumu saņemšanu. Līdz ar to sociālais dienests pamatoti nav atzinis deklarācijā norādīto ziņu patiesumu un pamatoti nav vērtējis pieteicēja 2015.gada septembra un oktobra čekus par zobārstniecības pakalpojumiem, jo šādi izdevumi nevar ietekmēt viena vai otra prasītā statusa piešķiršanu.

[14] Ņemot vērā minēto, ka pieteicējs sociālajā dienestā nav iesniedzis korektu deklarāciju par saviem ienākumiem, nav reaģējis uz sociālā dienesta aicinājumiem ierasties iestādē un precizēt informāciju saistībā ar minētajām neatbilstībām, lietā nav konstatējami priekšnosacījumi labvēlīga administratīvā akta izdošanai – trūcīgas vai maznodrošinātas personas statusa piešķiršanai.

[15] Pieteicējs ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2016.gada 4.jūlija lēmumu ir atbrīvots no valsts nodevas samaksas par pieteikuma iesniegšanu tiesā.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta ceturto daļu, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas ar tiesas lēmumu bijis pilnīgi vai daļēji atbrīvots, pieteikuma noraidīšanas gadījumā pieteicējam ir pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu pilnā apmērā triju mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā. Savukārt minētā panta piektā daļa paredz, ka šā panta ceturtajā daļā paredzētais pieteicēja pienākums pieteikuma noraidīšanas gadījumā samaksāt valsts nodevu nav attiecināms uz tiem pieteicējiem, kuri pieteikumu iesnieguši par administratīvo aktu sociālās drošības jomā (pensijas, pabalsti u.tml.).

Tā kā pieteicēja prasījums par trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa piešķiršanu ir attiecināms uz sociālās drošības jomu, pieteicējam nav uzliekams pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. D/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējam tiktu piešķirts trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes (personas) statuss un izsniegta atbilstoša izziņa.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese R.Migla